

Op naar een duurzame fruitteelt

Dit najaar start LaMi met een nieuw project voor en door fruittelers: werken aan een economisch en ecologisch duurzame fruitteelt. De deelnemende fruittelers bepalen gezamenlijk het programma. Iedere toekomstgerichte ondernemer is welkom.

Een nieuw leerzaam project voor iedere fruitteler in Utrecht die toekomst ziet in een

Telers nemen het voortouw

In het nieuwe LaMi-project voor duurzame productie in de fruitteelt nemen de deelnemers het voortouw als het gaat om programma en onderwerpen. LaMi nodigt u dan ook uit uw wensen kenbaar te maken. Zowel telers die nog nooit aan een LaMi-project hebben meegedaan als telers die al veelvuldig meedoen, zijn van harte welkom. Leden van GLTO en NFO worden schriftelijk benaderd om hun wensen en ideeën kenbaar te maken.

U kunt contact opnemen met de projectcoördinator bij LaMi: Joke Janse, telefoon (030) 221 96 04, e-mail jjanse-lami@glto.nl, of via de bon op pagina 4.

De maatschappij vraagt steeds meer om duurzaam geproduceerde levensmiddelen. Fruitteelters die willen blijven voortbestaan, moeten dan ook aan de slag met een ecologisch duurzame productie.

De ondernemer van morgen moet aantonen dat hij duurzaamheid hoog in het vaandel heeft bij de productie. Voor de biologische teler lijkt dit in eerste instantie wat eenvoudiger dan voor de teler met een gangbaar product. Maar voor beide typen telers geldt dat inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen veel gevolgen heeft voor de bedrijfsvoering. Met dit nieuwe project wil LaMi fruitteelters stimuleren nieuwe kennis op te doen over duurzame gewasbescherming, bemesting, mineralenbeheer en economie van het bedrijf.

Voor elk wat wils

Het project is bedoeld voor iedere fruitteler in Utrecht die toekomst ziet in duurzame teelt. Aangezien telers graag leren van andere telers, biedt het project hier toe allerlei mogelijkheden: deelname aan studiegroepen, discussiebijeenkomsten, leerexperimenten op het bedrijf, een gerichte bedrijfsdoorlichting of een demoperceel aanleggen. De deelnemers bepalen met elkaar het programma en de onderwerpen waarmee ze aan de slag gaan. Onderwerpen kunnen zijn:

schurft- en kankerbeheersbaarheid, beheersbaarheid van de perenbladvlo of zwartvruchtrot, roze appelluis en appelbloedluis, milieubewust water- en energieverbruik, driftreductie, biotoop-evenwicht, bemesting, Minas, mestafzetcontracten en certificering.

Kennisverspreiding

Deelnemende fruitteelters kunnen de kennis benutten van Plant Research International (PRI), Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO) en andere (landelijke) projecten. Ook zal een relatie worden gelegd met de Praktijktuin Biologische Fruitteelt, een ander project van LaMi. De kennis van de biologische bedrijfsvoering is op veel onderdelen ook zeer zinvol voor de gangbare bedrijfsvoering.

Samen met GLTO en NFO zal LaMi de resultaten via haar website verspreiden binnen de sector. Met individuele gegevens van deelnemende fruitteelters wordt uiteraard vertrouwelijk omgegaan. De deelnemers bepalen zelf hoe en welke informatie beschikbaar komt voor derden. De Provincie Utrecht, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en de Europese Unie leveren een financiële bijdrage aan dit project. Van projectdeelnemers vraagt LaMi betrokkenheid door middel van een bijdrage in tijd en/of geld.

Minder kunstmest door studiegroepen

Het afgelopen winterseizoen heeft LaMi een aantal studiegroepen 'Duurzame teelt van voedergrassen' ondersteund.

In alle studiegroepen spraken de deelnemers over bemesting en voeding. Bij de studiegroepen waar gras/klover op het programma stond, hielden de deelnemers zich bezig met de centrale vraag: hoe krijg en houd je voldoende klover in je grasland?

Om het antwoord te vinden zijn enkele deelnemers zelf gras/klover gaan telen en bezochten sommige studiegroepen

bedrijven die dit al enige tijd doen. De ervaring leert dat gras/klover telen goed mogelijk is. De teelt vraagt wel de nodige aandacht. De ondernemer moet gras/klover goed inpassen in het graslandbeheer en het rantsoen.

Een andere studiegroep bezocht twee biologische bedrijven. Hier spraken de ondernemers met elkaar over veevoeding, graslandproductie en onkruidbestrijding. 'Wees zuinig op de bodem, want daar moet je het van hebben', benadrukten de biologische melkveehou-

ders. Een dichte zode en bewust omgaan met drijfmest vinden zij daarbij belangrijk. Hiervoor is voldoende opslagcapaciteit noodzakelijk.

Een studiegroep nodigde Jan Cees Vogelaar uit om te discussiëren over Minas, mestafzet en ruwvoerteelt.

Het belangrijkste resultaat van de kennisuitwisseling binnen en tussen de studiegroepen is een flinke daling van het kunstmestgebruik en lagere stikstofoverschotten. De overschotten kunnen nog verder omlaag door drijfmest beter te benutten (van najaarsbemes-

Aanjager in vogelvlucht

Duurzame fruitteelt

Omschakelen naar biologische varkenshouderij

Ontwikkelingen mechanisatie bij maïs

Op weg naar de boerderijwinkel

ting naar voorjaarsbemesting) en door eiwitarmere voeding. Deze onderwerpen staan ook het komende seizoen weer bovenaan het lijstje van de studiegroepen.

Wel goed, maar niet gek

Als burger heb je graag invloed op je eigen omstandigheden. En als bestuurder wil je graag draagvlak voor je beleid. Dat gaat goed samen zolang je met elkaar in klankbordgroepen en in een goede, open sfeer belangentegenstellingen kunt overbruggen. Dit noemen we ons poldermodel.

Maar, ook in polderland moet je als overlegpartij op je hoede zijn om in je vertrouwelijkheid geen grenzen

te overschrijden. Overheidsvertegenwoordigers staan voor het openbaar belang, en dus zijn hun besluiten niet altijd honderd procent welgevallig aan die van de doelgroepleden.

Wanneer je goed luistert naar de hedendaagse politieke retoriek, lijkt het alsof men hier en daar bezig is te knagen aan de wortels van openheid van bestuur. Een nieuw soort maatschappelijke verhanding

lijkt de kop op te steken nu een grote massa stemmers mandaat heeft gegeven aan een nieuwe populistische partij.

Maar vergis u er niet in dat de openbaarheid van bestuur een ontwikkeling heeft doorgemaakt van eenrichtingverkeer naar interactieve beleidsvorming. Zo laten ervaringen in bijvoorbeeld de fruitteelt zien dat je samen verder komt dan alleen. Daarom betrekken wij ook

als waterschap in het

Langbroekerweteringgebied de mensen in de streek intensief bij het zoeken naar de beste mogelijkheden

Binnenkort mag Jan Overesch zich biologisch varkenshouder noemen

‘Boeren moeten weer produceren wat de consument wil’

Al lange tijd had akkerbouwer en varkenshouder Jan Overesch uit Raalte een gevoel van onvrede over de gangbare manier van produceren. Hij deed inspiratie op bij biologische voorbeeldbedrijven en zette in 1994 de eerste stap met de biologische teelt van akkerbouw- en tuinbouwproducten. ‘Ik hoop spoedig om te schakelen naar de biologische varkenshouderij’, zegt de gedreven Raaltenaar.

Op zijn bedrijf van 30 hectare zet Overesch onder meer suikermaïs, granen, broccoli, aardappel, kruiden en Chinese kool onder het EKO-merk af. Nog dit najaar hoopt hij te starten met de aanpassing van de stallen voor de biologische varkenshouderij. Het bedrijf telt 120 zeugen en 630 vleesvarkens.

Op zoek naar fondsen

Overschakelen op biologische varkenshouderij vraagt uitbreiding en aanpassing van de stallen. Van 0,7 naar 2,3 vierkante meter per dier, en van 3,5 naar 7,2 vierkante meter per zeug, waarbij de dieren ook nog uitloop moeten hebben. Om geld los te peuten voor zijn plannen ging Overesch op zoek naar fondsen. Hij zocht ondersteuning bij het Innovatiesteunpunt in Wageningen. Via de media en brieven aan de toenmalige minister Brinkhorst probeerde hij aandacht te krijgen voor zijn plannen. Maar zonder succes. Blij was de varkenshouder dan ook met de doorbraak eind 2001: de premie-investeringsregeling voor omschakelaars was een feit. In mei 2002 kreeg hij de subsidie toegewezen. ‘Ik kon beginnen, maar vanwege de grote investeringen wacht ik nog op het definitieve startsein van de EU.’

Varkens centraal

In de loop van de jaren tachtig raakte Overesch geïnteresseerd in de biologische productiemethode. ‘Wat ik een na-deel vind van de gangbare productie is de toenemende afhankelijkheid van chemische middelen en dat de techniek meer en meer gericht is op produceren.

Terwijl de prijzen al jaren onder druk staan. Bovendien wens ik onze kinderen een duurzamer wereld’, vertelt hij. ‘Ik wil het omdraaien: niet de prijs en meer productie staan centraal, maar de planten en dieren. Die wil ik in hun waarde laten.’ Hoewel een roostervloer mag binnen de EU-regels, kiest Overesch dan ook voor een potstal met ligruimte en buitenloop. ‘Dat is het beste voor de dieren zelf.’

Afzet in eigen hand

‘Samenwerken in de keten is van levensbelang’, weet Overesch. Binnen de veeteelt is de varkenshouderij de eerste sector waar ketenoverleg plaatsvindt. ‘In de gangbare varkenshouderij is veel concurrentie. De afnemer heeft het teveel voor het zeggen. De boeren moeten weer zeggenschap krijgen over hun afzet. Ik zeg: ga weer met elkaar om de tafel. Overleg met je afnemer en maak prijs- en leverafspraken.’ Volgens Overesch heeft samenwerken in de keten alleen succes als alle partijen daar belang bij hebben. ‘Steeds meer consumenten vragen om biologisch varkensvlees. Supermarkten hebben er belang bij biologische producten in de schappen te hebben en te zorgen voor een vast aanbod.’ Verder hoopt Overesch dat door ketensamenwerking meer consumenten en ook de handel duurzamer gaan denken.

Moeilijke start

Alle begin is moeilijk. Tien jaar geleden was er nog niet zo veel voorlichting en moest Overesch veel zelf uitzoeken.

Biologische boer Jan Overesch: ‘Ik leer veel van varkenshouders waarvan ik denk: zo wil ik het ook.’

‘Tijdens de gangbare teelt verbouwde ik fabrieksaardappelen, maïs en granen. Maar voor welke biologische gewassen was er genoeg afzetruimte? En hoe moest ik onkruid bestrijden en hoe bemesten? Aangepaste schoffels voor de onkruidbestrijding waren er nog niet.’ Hij ging zelf aan de slag. ‘Ik wil ondernemen volgens biologische principes. Je sleutelt en zoekt naar kennis, net zolang tot het lukt.’

De akkerbouwer en varkenshouder heeft veel te danken aan collega’s. ‘Ik steek mijn licht op bij anderen waarvan ik denk: zo wil ik het ook. Aan de manier waarop zij werken, kan ik me optrekken. Ik kom in deze sector vaker mensen tegen die verder willen en openstaan voor veranderingen. Dat stimuleert mij enorm.’

Activiteiten biologische varkenshouderij

In het demonstratieproject BIOVAR werken ervaren biologische varkenshouders en onderzoekers met elkaar samen om nieuwe kennis op te doen. BIOVAR organiseert demo’s, voorlichtingsavonden, excursies en cursussen op het Praktijkcentrum Raalte. Er is een Themaboek Biologische Varkenshouderij en een video over omschakelen. Bij Praktijkcentrum Raalte vinden de volgende activiteiten plaats:

- 8 oktober: oriëntatiedag Biologische Varkenshouderij
- 12 november: themadag Huisvesting Biologische Varkens
- 26 november: themadag Voeding en Gezondheid

De dagen gaan door als er voldoende deelnemers zijn. Meer informatie en opgave voor activiteiten bij: Clemens Oude Groeniger, telefoon: (0318) 42 04 05 of kijk op www.biovar.nl.

Perspectief met zorgboerderij?

In Utrecht willen steeds meer cliënten van de geestelijke gezondheidszorg aan de slag op een zorgboerderij. Maar er zijn te weinig zorgboerderijen. Met een oriëntatiecursus ondersteunt de provincie Utrecht zorgactiviteiten op de boerderij.

De eerste cliënten hebben hun weg gevonden naar een zorgboerderij. In Utrecht draaien nu twee boerderijen met zorgactiviteiten en in de nazomer starten er nog twee. Het project ‘Zorg-

boerderijen in Utrecht’ stimuleert de ontwikkeling van dergelijke boerenbedrijven. In het project werken Stichting Stimuland en LaMi samen. Voor de zorgbegeleiding ontvangt het boeren-

bedrijf een vergoeding. Op de boerderij komen cliënten in contact met dieren of planten. Door dit contact, de kleinschaligheid en de regelmaat van taken bloeien ze vaak enorm op. Allerlei doelgroepen kunnen hier terecht, zoals verstandelijk en lichamelijk gehandicapten, ouderen, probleemjongeren, mensen met psychosociale problemen, reïntegrerende langdurig werklozen of ex-verslaafden.

Het bieden van zorg is niet eenvoudig. De zorgactiviteiten moeten passen binnen de bedrijfsvoering en de boer(in) moet beschikken over bepaalde kwaliteiten. Vindingrijkheid, flexibiliteit, sociale betrokkenheid en veel geduld zijn noodzakelijk voor het begeleiden van cliënten die vaak niet in staat zijn volledig zelfstandig een klus te klaren. Agrariërs die een zorgboerderij willen starten kunnen voorlichting en begeleiding krijgen.

Oriëntatiecursus zorgboerderij

De ‘Oriëntatiecursus zorgboerderij’ start op dinsdag 15 oktober 2002 op het GLTO-kantoor in De Bilt. Na afloop kunnen deelnemers gefundeerd beslissen of een zorgboerderij perspectief biedt voor hun bedrijf.

Het programma bestaat uit een bezoek aan twee zorgboerderijen en drie avondbijeenkomsten met onderwerpen als: doelgroepkeuze, zorgaanbod, samenwerkings-

overeenkomst, kosten en baten, continuïteit van de (zorg)boerderij en kwaliteit van uitvoering. De eigen bijdrage is € 50,- per persoon. Het project ‘Zorgboerderijen in Utrecht’ vergoedt de overige cursuskosten. U kunt zich opgeven bij Gerrit Peeters, telefoon (0317) 46 62 22 of via de bon op pagina 4. Aanmelden kan tot 1 oktober aanstaande.

Kees Lagerweij ontwikkelde een effectieve methode voor voorjaarsbemesting

‘Voorjaarsbemesting maïs wint terrein’

Loonwerker Kees Lagerweij uit Langbroek paste de milieuvriendelijke bemestingsmethode afgelopen voorjaar op 50 hectare kleigrond toe. De positieve ervaringen in de praktijk en de dito resultaten van demonstratieprojecten moeten de komende jaren meer veehouders over de streep trekken.

Anderhalf jaar nadat Kees Lagerweij in januari 2001 het loonbedrijf van zijn vader overnam, heeft hij een groeiende orderportefeuille en drie vaste medewerkers. Die hebben hun handen vooral vol aan agrarisch loonwerk, het schonen van sloten en het maaien van wegbermen.

Ook de belangstelling voor de voorjaarsbemestingsmethode in maïs neemt toe, zij het mondjesmaat. Bij deze methode wordt de drijfmest in één werkgang net onder het zaaibed gelegd dankzij een uitgekende combinatie van een sleepslangbemester en een rotorkopeg. ‘Veel veehouders kijken de kat uit de boom’, aldus Lagerweij. ‘Ze zijn vanouds gewend om drijfmest in het najaar uit te rijden en onder te ploegen op percelen waar ze in het voorjaar maïs gaan inzaaien. De uitspoeling van stikstof in de winter nemen ze op de koop toe. Bovendien hebben veel bedrijven te weinig mestopslag om tot het voorjaar te wachten met uitrijden.’

Positieve ervaringen

Toch zijn er in de praktijk en tijdens demonstratieprojecten veel positieve ervaringen met bemesting in het voorjaar. Met zijn zes meter brede voorjaarsbemestingscombinatie maakte Lagerweij het afgelopen voorjaar ruim 50 hectare lichte kleigrond klaar voor de inzaai van

maïs, een verdubbeling van de oppervlakte in 2001. De voorjaarsbemestingsmethode van Lagerweij maakt een einde aan de uitspoeling van stikstof in de winter, het grootste milieuprobleem van bemesting van bouwland in het najaar. Bovendien is geen sprake van een verminderde opbrengst of een lagere stikstofbenutting. ‘Door de rotorkopeg wordt een zaaibed van zes meter breed en circa zes centimeter diep klaargemaakt’, licht Lagerweij zijn vinding toe. ‘In dezelfde werkgang wordt met behulp van een sleepslangbemester met veertien kouters enkele centimeters onder het zaaibed een laag drijfmest aangebracht.’

Gespreid bedje

Om structuurbederf te voorkomen staat Lagerweij’s trekker voor de voorjaarsbemestingscombinatie sinds afgelopen voorjaar op voorbanden van 70 centimeter en achterbanden van 90 centimeter breed. Naar aanleiding van de allereerste praktijkervaringen zijn de beitels van de Pegorara-rotorkopeg bovendien wat verder uit elkaar gezet. Gesterkt door de resultaten van nieuwe praktijkproeven hoopt de loonwerker uit Langbroek de capaciteit van de voorjaarsbemestingscombinatie komend voorjaar nog beter te benutten. ■

CEES DE GEUS

Loonwerker Kees Lagerweij: ‘Veehouders kunnen met eigen ogen zien dat het maïszaad bij voorjaarsbemesting in een perfect gespreid bedje komt.’

Demonstraties voorjaarsbemesting

Net als vorig jaar wordt ook dit jaar door het Praktijkonderzoek Veehouderij in Lelystad praktijkonderzoek gedaan naar voorjaarsbemesting van maïsland. In het kader van het LaMi-project ‘Duurzame teelt van voedergewassen’ zijn in Utrecht elf demonstratiepercelen aangelegd. Op een perceel in Werkhoven wordt de opbrengst en stikstofbenutting van voorjaarsbemesting vergeleken met een drijfmestrijenbemesting, een methode die is ontwikkeld door loonwerker Hans van Leeuwen uit Linschoten. Op een perceel in Haarzuilens wordt gekeken naar de effecten van voorjaarsbemesting in maïs die is ingezaaid op gescheurd grasland. De resultaten van de demo’s zijn eind 2002 bekend.

Duurzaam waterbeheer Langbroekerwetering

In het project ‘Duurzaam waterbeheer in het Langbroekerweteringgebied’ komt de Stichtse Rijnlanden met een aantal nieuwe maatregelen die moeten leiden tot een duurzaam waterbeheer. Zo is een nieuw peilbesluit nodig en moet op grote schaal gebaggerd worden.

Het waterschap wil de agrariërs betrekken bij de uitwerking van de plannen. Tijdens huiskamerbijeenkomsten op 15 en 16 juli gingen dertien agrariërs en een landgoedeigenaar in gesprek met medewerkers van het waterschap, onder begeleiding van LaMi. De opkomst

viel wat tegen, maar de sfeer was open en goed.

De inbreng van de agrariërs is verwerkt in het conceptplan, dat de komende winter wordt besproken in een tweede ronde van huiskamerbijeenkomsten. Ook is een studiegroep opgericht waaraan vier agrariërs, het waterschap, een landgoedeigenaar en een natuurbeschermingsorganisatie deelnemen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Sarian Kosten van de Stichtse Rijnlanden, telefoon (030) 634 58 39 of via de bon op pagina 4. ■

Rosko

Op donderdag 4 juli 2002 werd in maïs een demonstratie gegeven met de gewasgeleide schoffel met vast mes, de Rosko. Deze schoffel zoekt zelf zijn weg tussen de planten, waardoor sneller gereden kan worden. Een Rosko schoffelt tot 70 cm breed tussen de rijen maïs, waardoor minder onkruid blijft staan.

LaMi

Onkruidbestrijding in maïs

De VVB Zuidoost-Rhenen heeft samen met LaMi Utrecht een proefperceel met maïs op zandgrond aangelegd bij veehouder Teus Henke in Rhenen. Doel van de proef is de werking van verschillende methoden van onkruidbestrijding objectief te vergelijken. Het vijf hectare grote proefperceel bestaat uit drie velden, waarop drie manieren van onkruidbestrijding in maïs te zien zijn. Er is een ‘traditioneel’ veld, met één keer eggen voor opkomst en volvelds spuiten met een aangepaste dosering. Op het

tweede veld wordt voor en na opkomst geëgd en daarna met de rijenspuut gespoten, met ten slotte nog één of twee keer schoffelen. Op het derde veld vindt volledig mechanische onkruidbestrijding plaats door eggen en schoffelen, eventueel met fingerwieders tussen de rij.

Bij eerdere praktijkproeven met volledig mechanische onkruidbestrijding gaf het veld de hoogste opbrengst. Waar herbiciden werden gebruikt, was de opbrengst lager door groeivertraging en -stilstand. ■

Tips voor een succesvolle onkruidbestrijding:

- Maak tijdige en goede afspraken met de loonwerker.
- Zorg voor een vlak en stevig zaaibed met de juiste fijnheid.
- Kies een maïsras met een snelle beginontwikkeling.
- Zaai niet te vroeg, regelmatig en op de juiste diepte.
- Eg voor opkomst met een goed afgesteld werktuig.
- Spuit onkruid als dit maximaal 5 cm hoog is.
- Kies het juiste spuitmiddel en de juiste dosering (een lagere dosering dan voorgeschreven werkt vaak ook goed).
- Schoffel eventuele nakiemers met een schoffel die past bij het aantal gezaaide rijen.
- Schoffel zo ondiep mogelijk en met scherpe schoffels.
- Combineer het schoffelen eventueel met het zaaien van gras als groenbemester.

Veel vragen aan de LaMi-kennisconsulent

Kennisconsulent Dirk-Jan Vonk is nu een half jaar op pad. 45 Procent van de gebelde agrariërs maakte een afspraak met hem. Veel vragen gaan over gras/klaver, (alternatieve) voedergewassen en andere gewassen als erwten/gerst, quinoa en graan (GPS). De belangstelling voor eiwitarmere en structuurrijker voer neemt toe. Natuurbeheer, energie en waterbesparing en een tweede tak erbij zijn andere actuele onderwerpen. Veehouder Wim van Eck uit Zeist kreeg bezoek van Dirk-Jan Vonk. 'Ik zocht naar informatie over het gewas quinoa. Goede informatie vinden op internet is nog niet zo eenvoudig en kost veel tijd. Dirk-Jan heeft mij goed geholpen om via internet de juiste informatie te vinden. Ik heb nu één hectare quinoa gezaaid. Als kennisconsulent heeft Dirk-Jan overzicht van de kennis van allerlei vakgebieden en ik kijk weer eens kritisch naar mijn eigen bedrijf. Zo snijdt het mes aan twee kanten.'

Wim van Eck bij zijn quinoage-

Internetadressen populair

Veel ondernemers vroegen Dirk-Jan Vonk om een lijst met internetadressen. Dit is een overzicht van adressen waar veel uiteenlopende informatie op te vinden is, zoals een overzicht van alle subsidies. De pagina is te vinden via de website van LaMi: www.lami.nl.

Projectcoördinator fruitteelt

'Graag stel ik me aan u voor. Ik ben Joke Janse en werk sinds 1 augustus als projectcoördinator fruitteelt bij LaMi. Van 1988 tot 2002 werkte ik bij het toenmalige IVT (nu Plant Research International) aan de ontwikkeling van nieuwe apperassen en deed ik onderzoek naar resistentie tegen ziekten en plagen in appel. Bij LaMi wil ik graag een bijdrage leveren aan het stimuleren van duurzame landbouw in het algemeen en duurzame fruitteelt in het bijzonder. Ik ga onder meer aan de slag met de demo 'Celkalk tegen vruchtboomkanker' en met het POP-project 'Duurzame fruitteelt'. U kunt mij bellen bij LaMi of bereiken per e-mail: jjanse-lami@glto.nl.

Interesse? Vul de bon in!

Als u interesse heeft in een van de omschreven activiteiten in deze Aanjager, stuur dan deze bon in een envelop naar LaMi, Antwoordnummer 6001, 3730 VB De Bilt. Een postzegel is niet nodig.

Naam: _____

Adres: _____

Woonplaats: _____

Telefoon: _____ Fax: _____

E-mail: _____

Ik heb belangstelling voor:

- ☐ O het nieuwe project 'Duurzame fruitteelt'
- ☐ O begeleiding bij het starten van een zorgboerderij
- ☐ O de 'Oriëntatiecursus zorgboerderij'
- ☐ O deelname aan het waterbeheer in de Langbroekerwetering
- ☐ O de cursus 'Op weg naar de boerderijwinkel'

Overige activiteiten:

- ☐ O subsidie voor een mineralenplan
- ☐ O subsidie voor een omschakelingsplan

U kunt zich ook telefonisch of per e-mail opgeven.
Telefoon: (030) 221 96 04. E-mail: lami@glto.nl.

Cursus 'Op weg naar de boerderijwinkel'

Met directe verkoop kunnen ondernemers hun afzetmogelijkheden vergroten en een goede prijs krijgen. Zij kunnen dan direct inspringen op marktontwikkelingen en aandacht besteden aan het verhaal achter het product. Maar directe klantcontacten kosten veel tijd, en ondernemers moeten omgang met klanten leuk vinden. Een goede marketing en goede sociale vaardigheden staan dan ook centraal in de cursus 'Op weg naar de boerderijwinkel'. Andere thema's zijn: regelgeving,

de relatie met de gemeente, bedrijfsinrichting en het opstellen van een bedrijfsplan voor het eigen bedrijf. Adviseurs van Land & Co verzorgen de cursus van vijf bijeenkomsten, inclusief een excursie. Deelnemers betalen een eigen bijdrage van € 100,- per bedrijf. Partners of bedrijfsopvolgers zijn welkom. De cursusdata en -locaties worden vastgesteld in overleg met de deelnemers. Het minimum aantal deelnemers is acht. Voor opgave of informatie zie de bon op deze pagina.

Mooiste foto door Dineke Nap

Dineke Nap uit Kamerik is de winnares van de fotowedstrijd die LaMi organiseerde ter gelegenheid van de nieuwe website. Samen met haar man Anton heeft zij een veehouderijbedrijf met 50 melkkoeien en 200 vleesvarkens. De foto is een mooi voorbeeld van de inzet die boeren en tuinders plegen om het mooie Utrechtse landschap in stand te houden. Ook voor alle andere deelnemers geldt: hartelijk dank voor de ingezonden foto's. Een aantal ingezonden foto's is te bewonderen op de website van LaMi: www.lami.nl.

Jonge zwaluwen.

Zwaluwen en uilen in Utrecht

'Help Utrechtse uilen en zwaluwen onder uw dak!' is de titel van de brochure van Landschapsbeheer Utrecht, die u tegelijk met deze Aanjager ontvangt. Met praktische en gemakkelijk toepasbare tips kunt u uilen en zwaluwen een handje helpen met overleven. Vooral de boerenzwaluw, de huiszwaluw en de steenuil zijn in aantal achteruit gegaan. U kunt vaak eenvoudig geschikte broedruimtes creëren voor de boerenzwaluw. Kerkuiten hebben baat bij een verantwoord perceelrandbeheer, houtsingels en heggen.

Aanjager is een uitgave van LaMi Utrecht. De krant wordt verzonden aan

LaMi Utrecht

Arjan Vriend
Telefoon (030) 221 96 04
Postbus 77
3730 AB De Bilt
internet: www.lami.nl
e-mail: lami@glto.nl

Redactie

Cees de Geus, Marijke van Oostende,
Marcel Vijn

Eindredactie

Maud van der Woude Tekstwerk,
Groningen

Productie

Roodbont Communicatie,
Zutphen

Vormgeving

Heijdens Karwei,